

KÖRKÖRÖS GAZDASÁG: ÚT EGY ZÖLDEBB JÖVŐ FELÉ *

Gulyás Lilla¹

Lineáris gazdaságban élünk. Használati tárgyainkat, például mobiltelefonunkat, háztartási gépeinket, ruháinkat néhány évente lecseréljük. Kitermeljük az ásványi anyagokat, legyártjuk, amire szükségünk van, használjuk és eldobjuk, ha már nem vesszük hasznukat. A gazdaságot mozgásban tartjuk, ám ezáltal pazarlóan bánunk az erőforrásokkal és a nyersanyagokkal. Minden eldobott tárgy szemétként terheli a környezetet.

Vitathatatlan, hogy a jelenlegi rendszer nem fenntartható, az egyszeri fogyasztásra épülő gazdasági modell környezetszennyező és pazarló. Európában évente körülbelül 2,5 milliárd tonna hulladékot termelünk, melynek tizedét teszi ki a kommunális hulladék. Ebből 2016-ban 379 kg volt egy átlagos magyar hulladéktermelése.² Kiemelendő, hogy komoly kihívást jelent a kommunális hulladék újrahasznosítása, hiszen vegyes összetételű, sok különböző forrásból származó hulladékról van szó. Amennyiben a hulladékot nem hasznosítják újra vagy használják fel energiatermelésre, a hulladéklerakókban tárolt szemét komoly károkat okoz a környezetnek, például megmérgezheti a talajt és a vizeket, árthat a velük érintkező vadállatoknak. A hulladék bomlásából felszabaduló metán hozzájárul a klímaváltozáshoz, de más anyagok is szennyeznek a levegőt, így az emberi egészségre nézve is károsak.

Megoldás: a körkörös gazdaság

Az Európai Unió a körkörös gazdaság (circular economy) megvalósítására törekszik. A körkörös gazdaság termelési és fogyasztási modellje nem más, mint elérni, hogy egyszeri fogyasztás helyett a termékek élettartamát meghosszabbítsuk.³ A felhasználó szintjén karbantartást, újra használatot, gyártói szinten pedig felújítást, újragyártást, újrafeldolgozást jelent.

Ez a gyakorlatban nem más, mint például, amikor vásárlás helyett kölcsönzünk, vagy ha egy már megvásárolt terméket megjavítunk, átalakítunk, vagy továbbadunk. Amennyiben egy adott termék eléri az életciklusa végét, az alapanyagokat újra lehet hasznosítani. Ezáltal csökken a hulladék mennyisége,

---

* DOI 10.21867/KjK/2019.2.3.

¹ Gulyás Lilla, joghallgató, DE ÁJK

² <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20180328STO00751/hulladekkezeles-az-eu-ban-trendek-es-statisztikak-infografika> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

³ <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/priorities/society/20151201STO05603/korkoros-gazdasag-mit-jelent-miert-fontos-es-mi-a-haszna> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

illetve az alapanyagok és késztermékek újbóli felhasználása gazdaságilag is értékteremtő.⁴

Nagy szükség van a körkörös gazdaság megvalósítására, hiszen növekszik a népesség és ezáltal a nyersanyagok iránti igény is, az erőforrások pedig szűkösek. Ezen túlmenően a környezetre is komoly hatással van a nyersanyagok termelése, szállítása és felhasználása. Nem mellékesen a nyersanyagok hatékonyabb felhasználásával csökkenthető lenne a széndioxid-kibocsátás is.

A hulladékcsökkentés, a környezetbarát terméktervezés és az újbóli felhasználás az európai vállalkozások számára bruttó 600 milliárd euró megtakarítást jelenthetne, illetve 2-4%-kal csökkentheti az üvegházhatású gázok kibocsátását.⁵ A körkörös gazdaság ezen túlmenően csökkentené a környezetre nehezedő nyomást, biztosítaná a nyersanyagforrásokat, valamint javítaná az EU versenyképességét, illetve 580 ezer új munkahelyet is teremtene.⁶

Mi az EU célkitűzése?

Az EU célja e téren, hogy ösztönözze a lineáris gazdaságról való átállást a körkörös gazdaságra. Az első lépés a körkörös gazdaság felé a hatékonyabb hulladékkezelés. 2018.04.18-án az EP megszavazott egy jogszabálycsomagot⁷, melyben az EU ambiciózus vállalásokat tesz, hogy növelje az újrahasznosítást és visszaszorítsa a hulladékok lerakását.

Ennek értelmében:

1. 2025-re a települési hulladéknak legalább 55%-át újra kell hasznosítani, a cél 2030-ra 60%, 2035-re pedig 65% lesz.
2. A csomagolóanyagoknál 2030-ra 70%-os újrahasznosítási arányt kell elérni. Külön cél lesz a papírra és kartonra, műanyagra, üvegre és fára.
3. A tervezet 10%-ban korlátozná a szemétkerétkébe kerülő hulladék mennyiségét.
4. 2025-re a textíliákat és a háztartási veszélyes hulladékot külön kell majd gyűjteni.
5. A lebomló szerves hulladékot 2024-re külön kell gyűjteni, vagy otthon komposztálni kell.

---

⁴ Bándi Gyula (2011): *Környezetjog*. Szent István Társulat, Budapest, 342-343.

⁵ <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/economy/20151201STO05603/korkoros-gazdasag-mit-jelent-miert-fontos-es-mi-a-haszna> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

⁶ *Uo.*

⁷ Proposals for a Directive of the European Parliament and of the Council • amending Directive 2008/98/EC on waste • amending Directive 1999/31/EC on the landfill of waste • amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste • amending Directives 2000/53/EC on end-of-life vehicles, 2006/66/EC on batteries and accumulators and waste batteries and accumulators, and 2012/19/EU on waste electrical and electronic equipment.

6. Összhangban az ENSZ fenntartható fejlesztési céljaival a tagállamoknak a kidobott élelmiszer mennyiségét 2025-re 30%-kal, 2030-ra 50%-kal kell csökkenteni.
7. A pazarlás csökkentése érdekében a hatóságoknak ösztönöznie kell az el nem adott étel összegyűjtését és biztonságos újraelosztását.

Sikerek a gyakorlatban

A körkörös gazdasági modellre számos nagyszerű példát találhatunk a gyakorlatban.

1. Erőforrás-visszaforgatás: A Lexmark⁸ nyomtatógyártó 1991 óta visszagyűjti a használt patronokat, amelyeket ellenőrzött körülmények között újratölt, és újból értékesít.
2. Újragyártás: A nehézszerkezeteket gyártó amerikai Caterpillar⁹ teljes üzletágát építette arra, hogy az ügyfelei által visszahozott alkatrészeket alakítja újra, és 40-50 százalékkal az új termékek ára alatt értékesíti. Az átalakítás, újragyártás kiváló példája a Philips HealthCare programja¹⁰ is, amely használt orvosi műszerek felújításával foglalkozik.
3. Újrafeldolgozás: Az újrafeldolgozás talán az egyik legismertebb módszer, vagyis a használt alapanyagok magasabb szinten történő újrahasznosítása. Erre Magyarországon is számos nagyszerű példát találunk, többek között az Réthy Fashion¹¹, vagy a Medence Csoport¹² tevékenysége is erre épül, használt farmerből divatáru, ponyvából bútor lesz.
4. Termék helyett szolgáltatás: A holland Bundles¹³ nem mosógépet, hanem bizonyos számú mosást ad el ügyfeleinek. A gép saját tulajdonában marad, ezért a cég érdeke a folyamatos javítás és karbantartás, hogy minél tovább üzemben maradjon a gép.
5. Megosztás: A GreenGo¹⁴ egy elektromosautó-megosztó rendszer Budapesten. Egy applikáció megmutatja a legközelebb parkoló elektromos autót, amit percdíjas elszámolással kibérelhetünk, majd lerakhatjuk bárhol a szolgáltatási területen belül.

---

⁸https://www.lexmark.com/hu_hu/products/supplies-and-accessories/lexmark-collection-and-recycling-program.html (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

⁹<https://www.caterpillar.com/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹⁰<https://www.philips.hu/healthcare/about/customer-support> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹¹<https://rethy-fashion.com/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹²<http://medencedesign.com/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹³<https://www.bundles.nl/en/washing-machine-rental/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹⁴<https://www.greengo.hu/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

6. Fenntartható dizájn: Az Ecovative¹⁵ egy olyan csomagolóanyag, amely gombafonalból készül, masszív, esztétikus és ökológiailag lebomló.

Az állam szerepe

Fontos, hogy a vállalatok önmaguktól is tehetnek lépéseket a zöldebb jövő felé, ám szükségesek a központi, kormányzati lépések is. Hollandia 2050-re a körforgásos gazdaság megvalósítását tűzte ki, de Skócia és Finnország, valamint Szlovénia is komoly kormányzati lépéseket tett már az ügyben.

Feltehető a kérdés, hogy Magyarországon milyen kormányzati lépések történtek a fenti célkitűzések elérése érdekében. V. Németh Zsolt – a Földművelésügyi Minisztérium akkori államtitkára- néhány éve, az *Új utakon a hazai hulladékgazdálkodás* című szakmai tanácskozáson úgy nyilatkozott, hogy a hulladékgazdálkodást mind jogszabályi, mind szervezeti értelemben a körkörös gazdaság elveinek szellemében alakították át.¹⁶ Hozzáfűzte, hogy a kezdeti nehézségek után az új rendszer már bizonyított, a magyar hulladékgazdálkodás szakmai alapjai, hatékonysága, szerkezete megfelel az uniós elvárásoknak és támogatja Magyarországon a körkörös gazdaságra való átállást. V. Németh Zsolt pozitívumként említette, hogy az összes Magyarországon keletkező hulladéktípus kezelésében egyértelmű elmozdulás történt az elmúlt években az anyagában történő hasznosítás irányába a lerakással történő ártalmatlanítással szemben. A települési hulladékkezelést külön is kiemelte, felhívta a figyelmet arra, hogy ezen a területen is megfigyelhető országos szinten a kedvező tendencia.

Alláspontom szerint fontos lenne, hogy minél hamarabb megvalósuljon a körkörös gazdasági modell, hiszen vitathatatlan, hogy a jelenlegi rendszer fenntarthatatlan. Mérvadónak tartom az EU célkitűzéseit, amelyeknek köszönhetően már 2024-től változásokat tapasztalhatunk a hulladékkezelés terén.

Források jegyzéke:

- <https://piacesprofit.hu/gazdasag/nem-fog-menni-az-allam-nelkul-a-korkoros-gazdasag/>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20180328STO00751/hulladekkezeles-az-eu-ban-trendek-es-statisztikak-infografika>

---

¹⁵ <https://ecovatedesign.com/> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

¹⁶ <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/kornyezetugyert-agrarfejlesztesert-es-hungarikumokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-korkoros-gazdasagnak-nincs-alternativaja> (letöltés dátuma: 2019. június 2.)

- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/priorities/society/20151201STO05603/korkoros-gazdasag-mit-jelent-miert-fontos-es-mi-a-haszna>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/press-room/20180411IPR01518/korkoros-gazdasag-tobb-ujrahasznositas-kevesebb-szemetlerako>
- <http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20170120STO59356/korkoros-gazdasag-uj-unios-vallalások-az-ujrahasznositas-teren>
- https://europapont.blog.hu/2017/12/08/korkoros_gazdasag
- <http://valasz.hu/uzlet/mire-jo-a-visszavalthato-ikea-butor-129180>
- <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelésügyi-miniszterium/kornyezetugyert-agrarfejlesztésert-es-hungarikumokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-korkoros-gazdasagnak-nincs-alternativaja>
- https://www.lexmark.com/hu_hu/products/supplies-and-accessories/lexmark-collection-and-recycling-program.html
- <https://www.caterpillar.com/>
- <https://www.philips.hu/healthcare/about/customer-support>
- <https://rethy-fashion.com/>
- <http://medencedesign.com/>
- <https://www.bundles.nl/en/washing-machine-rental/>
- <https://www.greengo.hu/>
- <https://ecovatedesign.com/>